

Федорова К. О.

магістрантка 6 курсу факультету міжнародних відносин
Київська гуманітарна академія

АНАЛІЗ КРИЗОВОГО СТАНОВИЩА МІЖ АВТОНОМНИМИ СПІВТОВАРИСТВАМИ ІСПАНІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Тема даної статті **актуалізується** зростаючою роллю сепаратистських настроїв у автономних співтовариствах Іспанії, наслідком яких став призначений на кінець листопада 2012 р. референдум про незалежність Каталонії. В контексті зазначених відцентрових тенденцій у внутрішній політиці Іспанії, цікавими для дослідження постають і три автономні співтовариства Країни Басків, що прагнуть отримати суверенітет.

При теоретичному опрацюванні зазначеної проблематики використовувалися політологічні дослідження таких авторів: Х. Гомеса, С. дель Кампо, О. Рена, В. Л. Вернікова, П. П. Яковлева, та ін. Істотною проблемою, на думку авторки є істотний брак політологічної аналітики про Іспанію в українських джерелах.

Виділення не вирішених раніше аспектів з проблематики статті. До не вирішених раніше елементів проблеми відносяться: аналіз впливу каталонського сепаратизму на національні інтереси Іспанії на сучасному етапі; дослідження баскського тероризму, як сучасного виклику внутрішнім міжетнічним відносинам Королівства.

Метою дослідження - є системний аналіз внутрішньополітичної міжетнічної кризи в Іспанії на сучасному етапі.

Викладення основного матеріалу. Для того, щоб найглибше зрозуміти коріння стану між провінційної кризи в Іспанії, потрібно проаналізувати історичні передумови цього конфлікту. Великим екзогенним імпульсом до трансформації Іспанії у соборну політичну одиницю були зовнішні вороги - тривалі прикордонні

змагання кастильців з мусульманами, а згодом і 5-річне правління арабами Іспанією та її ісламізація. Мусульмани були іншою цивілізацією, тому призвели до усвідомлення історичної близькості із більш звичними іберійськими монархіями, попри видимі відмінності у зовнішності, релігії, мові, характері.

Вже в XIII ст. під час правління мусульман, з'явилося 5 основних політико-географічних утворень на території Іспанії: Наварра, Португалія, Королівство Арагон, Королівство Кастилія і Леон та Гранада. Мусульманська гегемонія починає розпадатися через відсутність механізмів передачі влади, анархію протягом десятиліть, децентралізацію та необ'єднану владу. Іспанці почали разом це використовувати і давити спільними зусиллями. Починаючи з маленьких регіональних боїв між кастильськими феодалами та халіфатами і закінчуючи повним крахом династії Альмохадів в 1212 р. правителями Кастилії, Арагону і Наварри у м. Лас Навас де Толос [8, с. 271-303].

Отже, єдина Іспанія народжується в Кастилії не як відчуття чогось реально існуючого, бо насправді Іспанія не була єдиною. Це була ідея унії заради існування, згуртування проти більшого супротивника, ворога, який править на рідних землях. Відчуття майбутніх перемог та відкриттів усувало межі між іспанськими етносами, роблячи їх кастильцями. Таким чином, на основі ретроспективного аналізу слід зробити висновок, що Іспанія змогла протистояти екзогенним завойовникам та загрозам масштабного характеру завдяки соборності своїх земель, єдності етносів та централізованості влади.

Щоб глибоко зрозуміти правовий аспект адміністративно-територіального поділу Королівства, слід акцентувати увагу на тому, що після смерті каудильйо Ф. Франко, до влади прийшов монарх Хуан Карлос I де Бурбон-і-Бурбон. 22 листопада 1975 р. він був оголошений королем Іспанії, через два дні після смерті диктатора. Після цього почався складний і доволі довгий процес формування нової демократичної Конституції, яка все ж таки була прийнята у 1978 р. Нова Конституція визнала статус Королівства, як політичного об'єднання 17 автономних співтовариств. Стаття 2 Конституції визнає і гарантує права на автономію народів та регіонів і спільність, яка їх пов'язує, проте стаття 141 забороняє перетворення Іспанії на федерацію [6, с. 48]. З 18 грудня 1979 р. по 25 лютого 1983 р. відбувався складний та суперечливий процес затвердження автономій. Видавалися гнучкі для автономій закони, розширявся їх автономний статус, регламентувалася самостійність та місцеві вибори. І все ж таки в 1983 р. Королівство Іспанія офіційно задекларувала свій поділ на 17 автономних провінцій та два автономні міста [8, с. 271-303].

Шість з сімнадцяти провінцій, а це 42% іспанського населення, мають офіційну регіональну мову поряд з кастильською: Каталонія (каталонська мова), Балеарські острови (каталонська мова), Валенсія (валенсійська мова), Галісія (галісійська мова), Країна Басків (баскська мова) і частина Наварри (баскська мова). Зараз існує багато двомовних громадян, які розуміють і висловлюються двома офіційними мовами. Отже, для того, щоб глибше дослідити предмет статті, слід детальніше проаналізувати відцентрові тенденції у внутрішній ситуації Іспанії. Очевидно, слід почати з Каталонії, автономного співтовариства, яке 25 листопада 2012 р. визначить на референдумі долю свого регіону та Королівства в цілому.

Останнім часом сепаратистські настрої в Каталонії почали набирати нових

обертів. Щотижневі демонстрації каталонців проти централізації влади навколо Мадрида та високої податкової ставки для Каталонії, обсяг якої складає 23% ВВП Іспанії, вийшли за межі звичайних протестів. Каталонці вважають несправедливим той факт, що їх область віддає в скарбницю Іспанії більше за всі інші автономії країни, тобто фактично, регіон частково утримує інші, менш заможні провінції Королівства. І ця ситуація не нова, вже з XVII ст. в Барселоні існував образ кастильця, як п'явки, що смочке кров та податки з Каталонії [15, с. 42]. Так чи інакше, на листопад 2012 р. вже призначені дострокові муніципальні вибори, водночас із проведенням референдуму про вихід Каталонії зі складу Королівства.

Вбачаючи таке, доволі скрутне становище, наприкінці вересня 2012 р. відбулися переговори між главою автономного уряду Каталонії Артуром Масом і Прем'єр-міністром Іспанії Маріано Рахоем. Нажаль, сторони зайшли в глухий кут: Мадрид відмовився надати Барселоні право самостійно встановлювати обсяг податкових відрахувань до державної скарбниці. Таким чином, причину суперечностей усунути не вдалося. Каталонський уряд відмовляється співпрацювати з центром по схемі, за якої найбільш економічно розвинений регіон віддає в бюджет Королівства на 5 млрд. євро більше, ніж отримує. 25 вересня 2012 р., виступаючи перед каталонським парламентом, А. Мас заявив про проведення в кінці листопада дострокових місцевих виборів, в ході яких відбудеться референдум про вихід Каталонії зі складу іспанської держави.

А. Мас наприкінці вересня 2012 р. заявив, що Іспанія не допустить вступу Каталонії в Євросоюз. Крім того, Мадрид готовий використовувати всі наявні юридичні інструменти для збереження територіальної цілісності держави. Нарешті, існує проблема легітимності референдуму: відповідно до Конституції Іспанії питання перегляду кордонів перебуває в компетенції центрального уряду.

Немає сумнівів у тому, що каталонський демарш сприяє збільшенню головної (серед багатьох інших) проблем Іспанії – невизначеності. Зараз, коли М. Рахой намагається добитися у європейських кредиторів більш вигідних умов позики, внутрішньополітичні конфлікти можуть позбавити його свободи маневру [9]. Європейські лідери готові рятувати іспанську економіку до тих пір, поки вірять в її критичну значимість для збереження Єврозони. А тому втратити п'яту частину цієї економіки М. Рахой просто не має права [13].

Слід зазначити, що історична область Каталонія складається з сучасної Каталонської автономної області в Іспанії та з департаменту Східні Піреней у Франції. Її економічні потужності складаються з таких секторів виробництва: харчова, виноробна та хімічна промисловість, фармакологія, новітні технології, транспортне оснащення та, звісно, туризм. Інститут статистики Каталонії дає такі дані про автономію: станом на 1 січня 2012 р. населення Каталонії складає – 7,5 млн. осіб; площа – 32 114 км²; при цьому безробіття складає – 21,95% [18]. Цікавим постає той факт, що навіть на офіційному сайті цифри Каталонії подаються окремо від Іспанії, а самі каталонці звикли говорити, якщо вирушають за межі автономії так: «Я їду до Іспанії».

Продовжуючи цю думку, хотілося б звернутися до Хосе Ортега-і-Гассета. Він казав, що децентралізація стане найгострішою проблемою Іспанії. Сутністю прагнення відокремитися Х. Ортега-і-Гассет вбачав в тому, що кожна окремо взята

група соціуму переставала вважати себе частиною «великого задуму» - держави, вона вже переставала розділяти настрої та цілі решти населення. Раніше, спільне бажання перемоги над ворогом, передчуття майбутніх подвигів та перемог згуртувало населення та об'єднувало протилежності.

Ґрунтуючись на ставши класичним виразі Х. Ортега-і-Гассета «В Іспанії є чимало сил, кожна з яких в достатній мірі безсильна, і якщо їх не об'єднати, то і не вистачить, щоб подати жebraку» [11, с. 58]. Цілком очевидним стає сенс політики Фернандо Арагонського у XIII ст., метою якого була унія окремих земель в соборні Кастилію та Арагон, що зараз являють собою Королівство Іспанію. Тогочасний король був доволі бідним та слабким правителем, проте після шлюбу з Ізабеллою Кастильською, їх спільної паритетної політики, згуртування земель, вигнання євреїв та маврів, а також відкриття з їх згоди та фінансування Х. Колумбом Нового Світу 12 жовтня 1492 р. – Католицькі королі Ізабелла та Фернандо стали найбагатшими та найвпливовішими правителями своєї епохи. Чи могли б вони подумати, в чийх руках та в якому стані залишиться Кастилія в XXI ст.?

Повертаючись до філософії Х. Ортега-і-Гассета, слід зазначити, що сутність національно-етнічного згуртування він вбачав у сміливих планах зовнішньої політики. Філософ стверджував, що всі великі держави формувалися зовнішніми викликами. Великі, сміливі, навіть неможливі ідеї створювали великі міста та імперії. Як наслідок, це знаходило свій відголос у населенні, яке було єдиним перед зовнішнім викликом. Таким чином, внутрішня політика завжди була другорядною, відповідно баченню класика. Ентузіазм, добровольці, честь, гідність, патріотизм – ці поняття, як жодне інше завжди поєднували кастильців з каталонцями і басками. Так, вдома вони відчували різницю, проте вирушаючи у військові походи чи у Новий Світ, вони називали себе іспанцями і задум Великої Іспанії виправдовував свою назву [11, с. 15-55].

Враховуючи думку Х. Ортега-і-Гассета, авторка приходить до висновку, що відповіддю на сучасну боргову кризу в Іспанії може бути не тільки розумна фіскальна політика. Нажаль, люди ХХІст. настільки сконцентрували свою увагу на матеріальних цінностях, що зовсім забули про духовні скарби нації. Культура – фактор об'єднання націй у глухому занепаді, і це стосується не тільки Іспанії та України, а і Європи загалом, не кажучи вже про інші, менш розвинені регіони світу. Каталонці прагнуть кращого життя, проте не знаючи, як його досягти, вони думають, що незалежність їм у цьому допоможе.

Серед сучасних іспанських експертів слід навести думку президента ТНК «PRISA» Хуана Луїса Себріана, що 18 жовтня 2012 р. дав інтерв'ю на економічному форумі, організованому «Fundació Gresol» в Реусі. «PRISA» - це міжнародний холдинг, що є провідним в світі з виробництва та розповсюдження культурних, освітніх та інформаційних продуктів іспанською та португальською мовами, та присутня в 22 країнах. Х. Л. Себріан висловився з приводу каталонських сепаратистських прагнень так, що це не є суто іспанською проблемою. Етнотериторіальні конфлікти притаманні більшості європейських країн і більшість з них вважаються досі замороженими. Х. Л. Себріан запропонував ЄС серйозно замислитися над майбутнім Євразії та змінити парадигму західного світу, де етнічні інтереси вже не відповідають державним інтересам.

Також, Х. Л. Себріан розкритикував діючий уряд М. Рахоя за бездіяльність, коли найбільш необхідними є фінансові рішення. Скоріше за все, правильна фінансова політика та перегляд податкової ставки для Каталонії змогли б послабити сепаратистські настрої населення автономії. Тим паче, зважаючи на те, що референдум в листопаді може стати історичним для Королівства [22].

Тим часом А. Мас, голова автономного правління Каталонії, вирішив форсовано запроваджувати дипломатичну реформу. 17 жовтня 2012 р. він зібрав дипломатів, щоб окреслити їм в усіх деталях своє бачення майбутньої держави ЄС. Головним завданням А. Мас поставив перед дипломатичним корпусом – просування іміджу Каталонії, як країни відкритої, високо розвинутої, з багатою аутентичною культурою, мистецтвом, літературою. А. Мас зараз знаходиться у пошуку професійних кар'єрних дипломатів, що могли б якісно наслідувати інтереси Каталонії в ЄС та ґрунтовно закласти фундамент двосторонніх відносин в країнах Європи та світу [23].

Керуючись вищевикладеним, А. Мас зв'язав дипломатів з найкращими науковцями Каталонії, адже вважає, що дипломатичний корпус найякісніше зможе проводити реалізацію національних інтересів Каталонії за кордоном, лише у співпраці з науково-дослідними інститутами. Експерти всіх галузей науки будуть надавати щомісячну аналітику (за адекватну зарплатню європейського рівня) відповідним відділам кожного посольства чи консульства, згідно вказівок якої, дипломати будуть завжди напоготові у будь-якій скрутній ситуації, володіючи об'єктивною інформацією. А. Мас вважає, що саме така комплексна співпраця допоможе Каталонії якнайкраще закласти підвалини добрих зовнішніх зносин. На думку авторки, така дипломатична реформа була б дуже актуальною і в Україні.

Тим часом, реакція консервативного уряду М. Рахоя, що завжди виступав за централізацію влади в Мадриді, є вкрай негативною з приводу питання незалежності Каталонії. Тому в день найбільшого національного свята Іспанії, 12 жовтня 2012 р. в День іспанської нації, президент НП Каталонії Алісія Санчес-Камачо вийшла на вулиці Барселони із закликом проти незалежності. На думку авторки, такі кроки уряду приречені на провал, адже реально ні до чого не призведуть, тільки роблячи вигляд діяльності. Каталонці виходять на вулиці ідеологічно, вони захищають права своєї батьківщини, це не політична гра, а історичним момент істини для людей. А. Санчес-Камачо зі своїми супутниками виконує курс своєї партії, а не суб'єктивна воля, захищає інтереси Мадрида, а не мадридців у Барселоні. Цей протест проти незалежності є найменшим, що могла зробити влада, і водночас, найбезглуздіший [24].

Отже, спираючись на теоретичні розвідки та практичні кроки, на аналіз з проблематики статті, слід зробити такий висновок. М. Рахой повинен усвідомити, що йому ніхто не допоможе і відповідальність за все, що відбувається в Королівстві лежить на його плечах. При вирішенні питання незалежності Каталонії Іспанія втратить п'яту частину своєї економіки, що зробить її положення ще гіршим, ніж зараз. Це фактично збіднить країну, як спустошуюча війна, але без бойових дій [7]. Новим форматом зміняться відносини Іспанія – ЄС та Каталонія – ЄС, що може стати предметом для подальших розвідок з цієї проблематики.

Враховуючи вищезазначені ризики для національних інтересів Іспанії, що

походять від динаміки каталонського сепаратизму, слід детально проаналізувати наслідки баскського тероризму.

Головним внутрішньо-соціальним викликом сучасної іспанської демократії є баскський тероризм. Цей феномен зародився, як радикальна реакція на диктаторський режим Ф. Франко¹, який ненависно ставився до всіх національних меншин країни, виступаючи за однорідність і соборність. Насильницька іспанізація тільки посилювала рух опору, і хоча баски ніколи не мали суверенітету, а лише користувалися особливими правами у складі Королівства, нагальною проблемою залишається питання про незалежність. У контексті вищевикладеної ситуації, актуальним залишається пошук рішень даної проблеми Іспанії [12, с.61].

Етнокультурне розмаїття Іспанії приносить Королівству чимало проблем, з яких народжуються міжгрупові та міжетнічні конфлікти. Незважаючи на постійні спроби і прагнення іспанського уряду мирно врегулювати питання, розділення цих конфліктів ще не завершено. Головною перепорою до вирішення питання залишаються розрізнені, часом кардинально відмінні підходи двох головних партій Іспанії ІСРП² та НП³. Як найбільш показовий приклад міжпартійних розбіжностей можна вказати лояльність і навіть готовність ІСРП передати частину централізованої влади верхньої палати Генеральних кортесів (Сенату) на користь регіональних представництв. НП в свою чергу завжди жорстко критикувала соціалістів за їх податливість і відсутність волі, виступаючи за сувору централізацію влади в Мадриді та відмову від переговорів з терористами ЕТА⁴. Будучи на посаді глави держави, Х. Л. Родрігес Сапатеро завжди виступав за максимально повне врахування інтересів автономій, як запоруку дружнього і доброзичливого внутрішнього клімату в Королівстві [3, с. 167-168]. Подібних поглядів сторони дотримуються і досі.

У 2011 р. виповнилося 40 років кривавої історії тероризму ЕТА проти іспанців, і до всезагального полегшення додалося те, що двоє представників угруповання оголосили про готовність піти на компроміс Мадриду, роззброїтися і більше не використовувати зброю, як засіб досягнення своєї мети. Важливим і досить напруженим питанням залишається цілковите мовчання з боку організації, стосовно деталей задачі зброї та саморозпуску ЕТА [16].

Географічне положення Країни Басків не обмежується Іспанією, а розподіляється серед двох держав Іспанії та Франції, де землі басків в Іспанії: Біскайя,

1 Франсиско Франко - роки правління 1939-1975 рр. Генераліссімус, диктатор фашистського толку, прийшов до влади внаслідок перемоги у Громадянській війні в Іспанії 1936-1939 рр.

2 Іспанська соціалістична робоча партія. Лівоцентрична.

3 Народна партія с 1989 р. До цього Народний Альянс, профранкістська партія. Правоцентрична.

4 ЕТА – (баск. Euskadi Ta Askatasuna) – Країна Басків та свобода. Терористична підпільна організація баскських радикалів.

Гіпускоа, Алава та частина Наварри; а у Франції: Лаборт, Сола і Нижня Наварра. В контексті цього слід детальніше розглянути співпрацю Королівства з Францією, як з прямим стратегічним партнером у цьому питанні. За часів правління Ф. Франко офіційний Париж дотримувася думки, що у Франції баскської проблеми не існує, більше того, він лояльно ставився до розташування тилкових баз ЕТА на своїй території.

Проте, починаючи з 80-их рр. XX ст., французькі правоохоронні органи підключилися до боротьби іспанців, і їх допомога була вагомою [10, с. 81-83]. Протягом більш ніж 30-річної кооперації тилова інфраструктура ЕТА була дезорганізована, затримано чимало членів групи, у тому числі керівництва угруповання, виявлені і знешкоджені значні арсенали зброї терористів на орендованих квартирах поблизу іспано-французького кордону. Одна з останніх спільних операцій Іспанії та Франції успішно завершилася взяттям двох членів ЕТА 26 червня 2012 р. неподалік від Тулузи [2]. Офіційний сайт Фонду жертв тероризму дає таку статистику: з 1968 р. по 2010 р.⁵ групою ЕТА було вбито 829 осіб [17].

Виходячи з викладених вище фактів, варто зробити висновок про спільність стратегічних інтересів Іспанії та Франції. Варто відзначити існування спільної точки співпраці, де зовнішня політика обох країн сходиться в один загальний вектор і зводиться до прагнення досягнення мети, бажаної обома сторонами. У цьому контексті, зовнішня політика Іспанії щодо Франції не буде змінюватися, при відсутності ескалації конфлікту. Якщо ж ситуація погіршиться, і іспанські землі Країни Басків рішуче заявлять про незалежність (з чим зараз виступає Каталонія), то Франція успадкує частину іспанської проблеми, так як це торкнеться трьох французьких провінцій з баскським населенням. Таким чином, внутрішній етнічний конфлікт Іспанії, при загостренні може стати регіональним та стати загрозою територіальній єдності сусідньої країни [12, с. 62].

Відносно Великої Британії, морський сусідки Іспанії, слід згадати нещодавню співпрацю британо-іспанських спецслужб. Напередодні Олімпіади-2012 в Лондоні, 29 червня були заарештовані двоє чоловіків членів ЕТА [4]. Успішне проведення операції по затриманню злочинців свідчить про високий рівень співробітництва двох країн та їх готовності допомагати один одному. Варто згадати, що двосторонні відносини цих держав ускладнюються питанням Гібралтару, ця земля історично і географічно ближче до Іспанії, але по праву завоювання належить Великій Британії. Іспанські апетити ніколи не послаблювалися відносно цієї стратегічно важливої точки, але навряд чи зараз вже можна буде щось змінити.

Характеризуючи відносини Іспанія-Велика Британія, їх можна назвати стриманими: їх зовнішня політика не співпадає до стратегічного партнерства, але, в цілому, не суперечить одна одній. Хоча Велика Британія і має схожі проблеми сепаратистських настроїв у Шотландії, вона визнала незалежність Косова, що не зробила Іспанія. Іспанський контингент в Косово⁶ виступав за соборність і

5 Завдяки наполегливій праці та конструктивному діалогу Х. Л. Родрігеса Сапатеро, в 2010 р. ЕТА заявила про припинення вогню.

6 Іспанський контингент перебував у краї з 1999 р. по 2009 р.

централізацію, відповідно політики проведеної у себе всередині своєї країни. На даному прикладі видна не тільки узгодженість іспанської зовнішньої політики з внутрішньою, але й те, що першочерговим завданням Іспанії є спокій і стабільність між її провінціями і етнічними групами [12, с. 62].

Зона Середземномор'я традиційно охоплює сферу життєво важливих, стратегічних інтересів Іспанії. Але вона ніколи не обмежувалася Європою, історичні зв'язки з країнами Північної Африки завжди були пріоритетними для Королівства [20, с.602-606]. М. Рахой не випадково здійснив свій перший офіційний візит на посту Прем'єр-міністра саме в Марокко, як повелося ще з часів Ф. Гонсалеса⁷ [1]. Важливо відзначити, що вразливість півдня Іспанії окрім Гібралтару погіршується претензіями Марокко на два іспанських анклаву Сеута і Мелілья. Марокко регулярно звертається до ООН з проханням ліквідувати залишки колонізації на їх території, у відповідь Іспанія стверджує, що на відміну від Гібралтару, Сеута і Мелілья ніколи не значилися в списку ООН, як територія, що підлягає деколонізації. В даному контексті зовнішня політика Іспанії обумовлена контрарними інтересами Марокко, і знову її розрізнені частини впливають на всі Королівство [5, с. 128-130].

На даний момент баскський сепаратизм поки що не впливає на курс зовнішньої політики Іспанії в Північній Африці, але при негативному сценарії заморожені конфлікти загостряться. Якщо баски відокремляться, поведінку переважно марокканського населення в Сеуті та Мелільї важко буде спрогнозувати, тому Іспанії важливо підтримувати добробут своїх форпостів. В даному регіоні іспанська зовнішня політика є нестійкою і залежною від контр-інтересів Марокко [19, с.773]. Відцентрові процеси на території іспанських баскських земель є руйнівними для існуючого суверенітету Іспанії, тому вигідні Марокко.

Не слід недооцінювати також той факт, що саме марокканці становлять найбільш чисельну групу в Країні Басків. Звичайно, пояснення може бути цілком невинним і обумовлюватися найбільшою розвиненістю баскських провінцій серед інших, але такий інструмент м'якої дипломатії занадто вигідний для Марокко, щоб ним не скористатися. І якщо марокканці в Країні Басків - це пішак в тилу ворога, то марокканці в ЕТА - вже ферзь. За цих обставин ще більш небезпечними здаються факти статистики іспанського Фонду жертв тероризму щодо членів ЕТА: із 276 нинішніх членів і співучасників угруповання 200 - уродженці країн Африки і Латинської Америки [21]. Враховуючи вкрай непросте становище Іспанії у розпалі боргової кризи – зазначені факти стають загрозою національним інтересам Королівства [12, с. 63].

Висновки. Виходячи з вищепроведеного системного аналізу та теоретичних досліджень з проблематики статті, керуючись об'єктивними тенденціями іспанських внутрішніх міжсоціальних та міжетнічних відносин на сучасному етапі, слід зробити висновок, що унікальність Іспанії полягає в її поліетнічності і це не варто вважати недоліком країни. Це історично сформований факт, з якого помилкою буде створювати тему для передвиборних дебатів. Найчастіше політичні сили в прагненні зацікавити

7 Феліпе Гонсалес Маркес - третій Прем'єр-міністр Іспанії з 1982 по 1996 рр. Представник ІСПП, лівоцентрист.

певну групу електорального соціуму, штучно нагнітають міжсоціальні конфлікти, не замислюючись про наслідки. Наступні покоління, нерідко стають жертвами радикальних політичних гасел, починаючи нападати на сусідів по будинку, кварталу, провінції і нарощувати ненависть на своїх співгромадян. Саме на лідерах іспанського Королівства (зокрема Ф. Франко, при якому народився баскський тероризм) і лежить відповідальність за той вузол проблем, що іспанці мають в сучасній Іспанії.

Майбутнім лідерам Іспанії слід пам'ятати, що сила держави не завжди залежить від етнічної однорідності - найважливішим чинником стабільності є зважене і мудре правління країною, правильний розподіл ресурсів між провінціями, продумана регіональна політика. Щодо самих басків, слід прояснити, що коренем їх регіональних проблем є не централізація влади, а корупція [14, с.29]. У сформованій ситуації, саме антикорупційна реформа стане найактуальнішим, комплексним і оздоровчим перетворенням.

Перспективи подальших розвідок з проблематики статті слід зосередити на міжсоціальних конфліктах інших автономій, які відрізняються в Іспанії за мовною ознакою. До таких слід віднести Галісію та Валенсію. На теперішній час їх політичні амбіції ще не виражені у тому розмаху, як каталонські та баскські, проте їх не слід недооцінювати. В такому контексті актуальною постає експертна прогностична оцінка по визначенню можливої загрози національним інтересам Іспанії від вищевказаних автономних співтовариств.

Література:

1. Анিকেєва Н. Мариано Рахой: первые 100 дней у власти / Портал МГИМО, 30.03.2012. Режим доступа: <http://www.mgimo.ru/news/experts/document221392.phtml>
2. Во Франции арестовали двух сепаратистов-басков / Euronews, 26.06.2012. Режим доступа: <http://ru.euronews.com/2012/06/26/two-suspected-eta-terrorists-arrested-in-france>
3. Волкова Г. И. Политическая история Испании XX века / Г. И. Волкова, А. В. Дементьев. -М.: Высш. шк., 2005
4. Два члена ЭТА арестованы в Лондоне / Euronews, 29.06.2012. Режим доступа: <http://ru.euronews.com/2012/06/29/police-arrest-two-eta-members-in-london>
5. Испания в начале XXI века / [Хенкин Н. В., Дубинин Ю. В., Ильин М. В., Шестопап А. В.]. – М.: МГУ (У), МИД России, 2006
6. Испания. Конституция и законодательные акты. М., 1982
7. Козубцов И.Н., Федорова Е.О. Кредитная война и её последствия: опыт Испании / Междисциплинарные исследования в науке и образовании. – 2012. – № 1 Кг. – Режим доступа URL: www.es.rae.ru/mino/159-1217 (дата обращения: 15.11.2012)
8. Лалагуна Х. Испания. История страны. – М., 2009
9. Мосюков Д. Демарш миллионов / «Expert Online» / 01.10.2012. Режим доступа: <http://expert.ru/2012/10/1/demarsh-millionov>
10. Орлов А. А. Проблема терроризма в Испании: ЭТА – «ударный отряд» баскского национализма.- М.: «Русская панорама», 2009
11. Ортега-и-Гассет Х. Бесхребетная Испания.- М.: АСТ, 2003
12. Федорова Е. Влияние баскского сепаратизма на современную внешнюю политику Испании / Сборник научных трудов по материалам Международной научно-

практической конференции: Научные исследования современности. Вып.№5, Часть 1, 29.10.2012. К., «НАИРИ», 2012. сс. 61-64

13. Федорова К. Вплив боргової кризи на сучасну зовнішню політику Іспанії // Междисциплинарные исследования в науке и образовании. – 2012. - №1 К; URL: www.es.rae.ru/mino/158-1122 (дата обращения: 14.09.2012)

14. Федорова К. Іспанія у пошуках виходу з політико-управлінської кризи крізь призму процесів глобалізації. Матеріали Круглого столу: Тенденції міжнародних відносин в умовах глобальних економічних трансформацій. Київ: ІСЕМВ, 20.02.2012., с.27-30

15. Хьюз Р. Барселона: история города. – М.: Эксмо, 2008

16. ЭТА заявляет о готовности разоружиться / Euronews, 11.11.2011. Режим доступа: <http://ru.euronews.com/2011/11/11/eta-willing-to-discuss-disarmament-report>

17. Asesinados por ETA / La Fundación víctimas del Terrorismo, дата обращения 17.11.2012. Режим доступа: http://www.fundacionvt.org/index.php?option=com_dbquery&Itemid=82&task=ExecuteQuery&qid=1&previousTask

18. Datos básicos de Cataluña / Idescat, дата звернення 19.10.2012. Режим доступа: <http://www.idescat.cat/es/>

19. Fédorova K. España en area atlántica: las relaciones con EE. UU. y la OTAN / Гілея, гол. ред. В. Вашкевич. Київ: Українська академія наук. № 50, 2011., с. 770-776

20. Fédorova K. España – la intermediaria cosmopolítica de Europa / Гілея, гол. ред. В. Вашкевич. Київ: Українська академія наук. № 51, 2011., с. 602-607

21. La Justicia reclama la detención de 276 presuntos miembros o colaboradores de ETA / La Fundación víctimas del Terrorismo, дата обращения 29.09.2012. Режим доступа: http://www.fundacionvt.org/index.php?option=com_content&task=view&id=89

22. Pons M. Cebrián: «No hay solución para Cataluña desde Cataluña ni para España desde España» / El País, 18.10.2012. Режим доступа: http://ccaa.elpais.com/ccaa/2012/10/18/catalunya/1350556095_888603.html

23. Roger M. Artur Mas vende a los cónsules su idea de Estado propio / El País, 18.10.2012. Режим доступа: http://ccaa.elpais.com/ccaa/2012/10/17/catalunya/1350468503_647427.html

24. Roger M., Carranco R. El PP arropa la concentración contra la independencia en Barcelona / / El País, 12.10.2012. Режим доступа: http://ccaa.elpais.com/ccaa/2012/10/12/catalunya/1350036658_145868.html